

Landschap 6_Schijnvallei

Landschap_algemeen (inleiding)

De natuurlijke vallei van het Schijn in Antwerpen is sterk beïnvloed door het toedoen van de mens, maar de rivier kent ter hoogte van Deurne opvallend genoeg nog wel een oorspronkelijk verloop. Ze is nooit rechtgetrokken, zoals vergelijkbare rivieren. De rivier meandert sterk en dat is goed te zien aan de vele kronkelende bochten tussen het Albertkanaal in Wijnegem en het Cogelsplein in Deurne. Dit landschap wordt bepaald door een aantal vroegere kasteeldomeinen in Deurne, waarvan Rivierenhof en Sterckshof de meest opvallende zijn. De oorsprong van beide domeinen gaat terug tot de 16e eeuw, maar de inrichting zoals die vandaag te zien is, dateert uit de 18e eeuw. In 1921 werden beide domeinen door de provincie aangekocht en omgevormd tot een openbaar park. Het Schijn stroomt langs de zuidzijde van het landschap. Rond de beek heeft het landschap een groener karakter, maar de oevers zijn in de loop der jaren sterk opgehoogd. De rivierbodem werd bovendien uitgediept.

Via Peter Benoitlaan en Boterlaarbaan zuidwaarts lopen, doorheen de nieuwe volkstuinen en nadien oostwaarts naar Koudebeek. Langs de beek via het wandelpad terug noordwaarts richting E313 lopen.

Infopunt L6_1 'Koudebeek'

Vanuit Borsbeek stroomt de Koudebeek naar het Groot Schijn. Dit is één van de vele zijwaterlopen in de beekvallei. Langs de Koudebeek werd een herinrichtingsproject gerealiseerd als onderdeel van het masterplan 'park Groot Schijn'. De volkstuinen zijn nu op een landschappelijke manier ingepast en worden door middel van groene voegen of stroken gestructureerd. Door deze stroken lopen wandelpaden die het gebied toegankelijk maken vanuit Deurne-Zuid. Rond de Koudebeek werd ruimte voor de waterloop en natte natuur gecreëerd. Opvallend is de aanleg van zogenaamde wadi's. Dit zijn lagere zones waar het regenwater naartoe kan stromen bij overvloedige regen en waarlangs het water langzaam naar de Koudebeek afvloeit.

Terug via pad langs sportvelden naar Ruggeveldlaan, E313 terug onderdoorsteken en vervolgens langs Ruggeveldlaan noordwaarts.

Infopunt L6_2 'Ruggeveld'

Ten noorden van het Groot Schijn zijn langs de Ruggeveldlaan heel wat recreatieve activiteiten en een begraafplaats ingeplant. Ook dit gebied maakt deel uit van het masterplan 'park Groot Schijn'. In een recent verleden werd langs deze beek een speelbos geopend. In de toekomst zal de recreatiecluster nog verder verbeterd worden.

Ruggeveldlaan oversteken en via hoofddreef Rivierenhof terug westwaarts.

Infopunt L6_3 'Rivierenhof_kasteelpark'

De oorspronkelijke naam van het gebied, 'Ter Rivieren', verwijst naar de ligging van het domein aan de rivier Groot Schijn. Het oorspronkelijke domein dateert uit de 16^e eeuw. In de 17^e eeuw was het gebied bijna een eeuw lang eigendom van de jezuïeten. Toen de orde werd opgeheven, werd het domein in 1773 openbaar verkocht en kwam het in handen van een bankier. Samen met het Sterckshof werd bijna het hele gebied in 1776 heringericht. Er werden beuken- en lindendreven aangeplant, een vijver in spiegelvorm aangelegd en allerlei esthetische en ludieke groenelementen ingericht zoals siertuinen en een doolhof. De spiegelvijver ligt in het hart van het park, op het kruispunt van twee structurerende assen.

Via de hoofddreef westwaarts lopen en nadien voor Hoofdvunderlei het wandelpad in Rivierenhof zuidwaarts richting Sterckshof nemen. Vervolgens Hoofdvunderlei oversteken en Cornelissenlaan richting E313 volgen.

Infopunt L6_4 'Groot Schijn'

Het Groot Schijn is voor Antwerpen een belangrijke rivier. Voor ze de stad binnenstroomt, komen er heel wat zijbeken in terecht. Het Rivierenhof is het laatste stuk waar het Groot Schijn nog een min of meer natuurlijk traject volgt. Vanaf de wijk Ten Eeckhove, nabij de Ring, verdwijnt de beek ondergronds. Vroeger stroomde ze dan in kokers in noordelijke richting, maar de rivier werd aangesloten op het Lobroekdok en Albertkanaal met een pompgemaal. Ter hoogte van het Rivierenhof stroomt de beek op een overgang tussen leem- en zandgronden. De natte zandvlakten, in combinatie met de parkinrichting, zijn het leefgebied voor soorten die op de grens tussen open en beboste zones voorkomen zoals look-zonder-look en het oranjetipje. Dit laatste is een vlinder die zijn eitjes legt op pinksterbloem. Wat betreft vegetatie zijn bijzondere soorten o.a. knolsteenbreek, pijptorkruid en reuzezwenkgras.

Wandelpad langs Groot Schijn volgen, Cornelissenlaan oversteken, na Sterckshof links afslaan door het grasland en naar Sterckshoflei. Nadien oversteken en het wandelpad door Rivierenhof oostwaarts volgen.

Infopunt L6_5 'Rivierenhof_flora'

Het Rivierenhof was ooit een privaat kasteelgebied, maar sinds 1921 is het een provinciaal domein. Het gebied heeft vandaag niet alleen een historische waarde, ook de natuur geeft het een bijzondere rijkdom. De moerassige zone rond het Groot Schijn, de graslanden, loofbossen en statige lanen bieden een grote variatie aan habitats voor heel wat soorten. In het park zijn ook veel boomsoorten aangeplant omwille van hun decoratieve verschijning. Veel van deze bomen zijn echter niet inheems en horen in principe niet in het landschap thuis. Voorbeelden zijn o.a. de atlasceder, de moeraseik, de tulpenboom en de mammoetboom. Ze geven het gebied wel een educatieve functie: bezoekers vinden er plantensoorten die ze hier anders nooit zouden aantreffen.

Wandelpad volgen richting grote vijver, het brugje oversteken, links afslaan en ten slotte pad oostwaarts volgen.

Infopunt L6_6 'Herentalse Vaart'

Het Schijn is niet het enige waterelement in het landschap. Er zijn ook talrijke poelen en vijvers, en nog meer zuidelijk is ook een restant van de Herentalse Vaart terug te vinden. Dit is een kanaal dat in 1490 werd gegraven als een aftakking van het Groot Schijn. De Herentalse Vaart stroomde vanaf Wommelgem naar de toenmalige stadskern van Antwerpen. De aanleg was nodig om voldoende zoet water in de oude stad te krijgen. In 1930 werd het grootste deel van de vaart overwelfd en een stuk afgesloten. Vandaag is de vaart helemaal afgekoppeld van het Schijn. Het stukje Vaart in het Rivierenhof is een laatste restant en werd beschermd omwille van de historische waarde. De Herentalse Vaart ligt tegen het talud van de autosnelweg E34/E313 die aan de zuidelijke kant het Rivierenhof afschermt.

Ruggeveldlaan zuidwaarts volgen richting E313, onderdoorsteken en terug tot aan start lopen.